

Zuivelboerderij en Landwinkel Steenwijk

(F) Woubrugseweg 80, 2401 LT Alphen a/d Rijn, tel. 0172-518316, steenwijk@landwinkel.nl, www.zuivelboerderij.info. Openingstijden: ma-za: 9.00-18.00. Zuivelboerderij met terras. Rondleidingen voor groepen op afspraak.

Kaas- en zuivelboerderij en Landwinkel Castelijl

(G) Karin en Leon Castelijl, Pastoor van de Plaatstraat 40, 2375 AL Rijpwetering, tel./fax: 071-5012559, castelijl@groenehartlandwinkel.nl. Openingstijden: di-vr 9.00-13.00 en 13.30-17.00 uur, za 9.00-17.00 uur. Landwinkel met breed assortiment aan streekproducten en eigen boerenkaas. Rondleidingen voor groepen en scholen op afspraak.

1e weg ↖ ri. fietsknooppunt 49, Aderweg.
 20 • Einde ↗ Veenderdijk. ↑ onder de A4 door ri. fietsknooppunt 40, Zuidweg en ↑ onder N445 door; Pastoor van de Plaatstraat. Meteen links ligt **Kaas- en zuivelboerderij en Landwinkel Castelijl (G)**.
 21 • Pastoor van de Plaatstraat vervolgen. In dorp Rijpwetering na kerk ↖ brug over ri. fietsknooppunt 39, Oud Adeselaan.
 Meteen links aan het water, in de tuin van Restaurant De Paerdenburgh, staat een standbeeld van wielrenner Joop Zoetemelk, die hier geboren is.
 22 • Oud Adeselaan wordt Leidseweg, fietspad blijven volgen ri. fietsknooppunt 39 en later ri. fietsknooppunt 81 (3 km). Bij 81 ↗ ri. fietsknooppunt 78 (Nieuwegeweg).
 23 • Einde ↗, Zijldijk en weer naar de oude Boterhuismolen fietsen. Net over het bruggetje ligt dan rechts weer Kaasboerderij van Schie, het eindpunt van de route.

Kager Plassen en Boterhuismolen

De Kager Plassen zijn, in tegenstelling tot de andere wateren in de streek, niet ontstaan door verveening. De grillig gevormde plassen zijn helemaal natuurlijk en erg populair bij watersporters en vissers. In de zomer zijn de plassen een lust voor het oog, als de vele zeilbootjes het wateroppervlak sieren. Op het Boterhuiseiland bevindt zich een centrum van de zeeverkeners, de 'waterscouting'. Het eiland ligt tegenover de Boterhuismolen, ooit gebouwd om de Boterhuispolder droog te houden. Deze polder bestond uit elf kleinere polders, die vanaf 1634 besloten samen te gaan. Op de plaats waar voorheen het 'Butterhuys' had gestaan, kwam een gezamenlijke, houten molen. Deze werd in 1744 vervangen door het huidige stenen exemplaar.

Leidse Ommelanden

Warmond – Rijpwetering

Leidse Ommelanden

Warmond – Rijpwetering

Lengte: 43,5 km (zonder Sweylanthoeve 41 km).

Startpunt: Kaasboerderij van Schie.

Parkeerplaatsen aan de Zijldijk, o.a. tegenover de molen of einde Zijldijk (betaald parkeren).

Routebeschrijving

- 1 • Ga vanaf **Kaasboerderij van Schie (A)** ← de Zijldijk op, langs de Boterhuismolen uit 1744.
Optioneel (alleen 's zomers):
Vanaf Kaasboerderij van Schie →, de Zijldijk helemaal uitfietsen tot het einde. In de zomer is er een voetveer (geen fietsen toegestaan) naar **Kaasboerderij Sweylanthoeve (B)**, pal aan de overkant. Het stukje extra fietsen langs de Kager Plassen is echt de moeite waard, zeker als het er bij mooi weer wemelt van de bootjes.
- 2 • Zijldijk helemaal terugfietsen en ← Nieuweweg, ri. fietsknooppunt (31). Einde → fietspad ri. fietsknooppunt (38). Ronde 'recht door' – let op: fietspaden volgen ri. (38), het fietspad ligt links van de autoweg – Hofdijklaan. Na 700 m ligt links **Kaasmakerij Kwakernaak (C)**.
- 3 • Hofdijklaan uitfietsen en bij rotonde met bocht mee naar links. 1e fietspad → ri. fietsknooppunt (38), onder tunnel door en met een krul het talud op. Brug over A4 over. Voor geïnteresseerden: over de brug ligt → een informatiecentrum over de HSL, die hier onder de grond verdwijnt om het landschap te sparen (di-do 13.00-16.30, www.hslzuid.nl).
- 4 • ↑ brug over de Does en ↑ fietspad volgen (Doespolderweg), 3e weggetje ← naar **Kaasboerderij van Leeuwen (D)**.
- 5 • Terugfietsen en even voor de brug → weggetje in (Doespolderkade).
- 6 • ← en onder brug door. Met bocht mee over houten bruggetje en ↑ ri. fietsknooppunt (21) (Ruigekade).
- 7 • Einde Ruigekade links aanhouden, Achthovenerweg. Einde weer ← ri. fietsknooppunt (28), Achthovenerweg.
- 8 • Weg blijven volgen, loopt parallel aan de Rijn en wordt later Hondsdijk. In Koudekerk aan den Rijn wordt het de Dorpsstraat.
- 9 • Na de kerk 1e weg ← ri. fietsknooppunt (19), Lagewaard.

Kaasboerderij van Schie

(A) Fam. van Schie, Zijldijk 7, 2362 AE Warmond, tel. 071-5892884, pijvanschie@zonnet.nl.
Verkoop aan huis van Goudse Boerenkaas en boerenijs.

Boeren-Leidse Kaasboerderij Sweylanthoeve

(B) C.J. en R.C.T. van Schie, Sweilandpolder 9, 2362 AG Warmond, tel. 071-5018852, info@sweylanthoeve.nl, www.sweylanthoeve.nl.
Openingstijden: in principe ma-za tot 19.00 uur, maar het kan ook voorkomen dat er niemand thuis is. Komt men van ver en echt speciaal voor de Leidse kaas en de boerenboter dan is het verstandig even te bellen voor een afspraak.
Verkoop van echte Boeren-Leidsekaas (30+ komijnkekas) en Leidse boter (Boerenroomboter).

Kaasmakerij Kwakernaak

(C) H. Kwakernaak, Hofdijklaan 23, 2374 BS Oud Ade, tel. 071-5018372.
Openingstijden verkoop: ma-di, do-vr 9.00-19.00 uur, za 9.00-18.00 uur (gehele jaar).
Goudse boerenkaas en Boeren Leidse, ambachtelijk bereide boter, verse zuivel en frisdrank van wei met vruchtensap.

Kaasboerderij van Leeuwen

(D) Gijsbert en Margriet van Leeuwen, Doespolderkade 1, 2355 AB Hoogmade, tel. 071-5018469, fax 071-5013045, g.s.vanleeuwen@hotmail.com, <http://boerderijvanleeuwen.hyves.nl/>
Openingstijden: 's ochtends en als er iemand thuis is. Pondskaasjes en kilokazen in 7 verschillende smaken, o.a. komijn, brandnetel, knoflook en Italiaanse mix. Bedrijfs geschiedenis op Hyves.

Landwinkel Landlust

(E) Tineke Brouwer, Gnephoek 44, 2401 LP Alphen aan den Rijn, tel. 06-20390153, 0172-242530, landlust@andwinkel.nl, www.landlust.landwinkel.nl. Openingstijden: wo en vr 13.00-18.00 uur, za 9.00-17.00 uur. Bij mooi weer, wanneer de borden aan de weg staan, buiten de openingstijden geopend voor (gekoelde) vruchtensapen en ijs. Specialiteit: verkoop van biologische Wilde Weidekaas.

Weg met bocht naar rechts blijven volgen ri. fietsknooppunt (24) en (23), wordt Landlustweg.

10 • Splitsing ← en einde weer ←, Gnephoek. Meteen links ligt **Landwinkel Landlust (E)**.

11 • Gnephoek verder vervolgen. Net voorbij bord 'Alphen aan den Rijn' ← (oversteken) ri. fietsknooppunt (45), Zaagmolenweg. Met de bocht mee naar rechts en meteen fietspad ← ri. fietsknooppunt (45), 's Molenaarspad.

12 • 's Molenaarspad uitfietsen langs de Vrouwgeestmolen uit 1797, gaat hier over in Heimansbuurt. In Woubrugge splitsing → ri. fietsknooppunt (45), Vrouwgeestweg.

13 • Einde →, Wilgenlaan, met de bocht mee naar links en onder weg door, Comriekade. ← ri. fietsknooppunt (44), Kerkstraat en weer ← fietspad de brug over ri. (44).

14 • Na de brug → oversteken. Splitsing fietspad ← ri. fietsknooppunt (14) en meteen →, Vierambachtsweg. Deze gaat over in Woubrugseweg, doorfietsen tot **Zuivelboerderij en Landwinkel Steenwijk (F)**, herkenbaar aan de vlaggen.

15 • Terugfietsen tot de brug/rotonde en weer oversteken. Fietspad volgen (schuin rechts) en ←, Kruisweg.

16 • 1e weg →, Boddens Hosangweg.

Langs deze weg ligt Aspergehof Noordam (Boddens Hosangweg 63, 2481 KX Woubrugge) maar zij zijn alleen in het aspergeseizoen geopend. Ze organiseren ook klompengolf en stepsafari's.

17 • Boddens Hosangweg helemaal ↑ uitfietsen (ri. fietsknooppunt (32)) tot pontje. Hier is koffie en thee verkrijgbaar bij de kiosk.

18 • Met het pontje de Wijde AA oversteken. ← ri. fietsknooppunt (49) (Groenewoudskade).

19 • Bij de Veendermolen bocht naar rechts, Aderweg.

Sleutels tot smaak – Boeren-Leidsekaas en meer

Deze fietsroute voert langs kaasboerderijen in de Leidse Ommelanden. Dit oude cultuurlandschap in de directe nabijheid van de grote stad is door mensenhanden gevormd. Door het graven van sloten werd het veen afgewaterd. De grond werd zo geschikt gemaakt voor de landbouw, vooral voor de veehouderij. Bij het graven werd vaak een kerk als richtpunt gebruikt. Zo ontstond het typische patroon van strokenverkaveling: langgerekte percelen tussen evenwijdig naast elkaar liggende sloten. In delen van de Leidse Ommelanden is dit groene open landschap nog goed bewaard gebleven.

Zoetboeren

De landbouw in de streek is van oudsher sterk beïnvloed door de nabijgelegen stad. Op de bedrijven werd vee gehouden voor vlees en melk. De melk werd tot kaas verwerkt, en via de markt in de stad verhandeld. De wei, dat is de vloeistof die overblijft na het kaasmaken, werd aan de varkens gevoerd die ook werden gehouden voor de verkoop in de stad. Ook waren er boeren die met boten de stad in voeren om daar consumptiemelk te verhandelen, de 'zoete melk'. Deze boeren noemde men zoetboeren. Het is geen toeval dat de wielrenner Joop Zoetemelk is geboren in het dorp Rijpwetering, de route loopt er langs. Tegenwoordig wordt het overgrote deel van de melk in de fabriek verwerkt. Op ongeveer

300 boerderijen in Nederland wordt nog kaas gemaakt. Het merendeel hiervan ligt in het Groene Hart, waar de Leidse Ommelanden deel van uitmaken.

Goudse en Leidse

Kenmerkend voor boerenkaas is dat deze gemaakt wordt van de melk van het eigen bedrijf. Omdat de melk niet sterk verhit wordt, spreken we van een rauwmelkse kaas. De smaakstoffen in de melk blijven hierdoor optimaal behouden en dit levert een volle, unieke smaak. Het bekendste type is de Goudse boerenkaas, maar vooral in de buurt van Leiden wordt al sinds eeuwen de Boeren-Leidsekaas gemaakt. Net als de stad zelf is ook deze kaas te herkennen aan het wapen met de twee sleutels.

Proviand

Boeren-Leidsekaas is oorspronkelijk een bijproduct van de boterbereiding. De boter was een belangrijk en kostbaar voedingsmiddel. De productie ervan vond dicht bij de stad plaats, in dit geval Leiden. De room van de melk was nodig voor de boterproductie, wat overbleef was de zogenoemde ondermelk; magere melk met een laag vetpercentage. Eerst werd deze ondermelk vooral gebruikt als voer voor de

kalfjes, maar men ging steeds meer ontdekken dat er met die magere melk ook uitstekend kaas gemaakt kon worden. Deze kaas was heel geschikt voor de scheepvaart om als proviand mee te nemen; dankzij het lagere vetgehalte was de kaas veel beter te bewaren dan volvette kaas. De kaas uit de omgeving van Leiden werd bij uitstek bekend om zijn verfijnde smaak. Aan deze kaas werd kornijnzaad toegevoegd en zo sprak men van Leidsche kaas.

Teken van echtheid

De tijd dat Boeren-Leidsekaas werd beschouwd als een bijproduct ligt reeds ver achter ons. Inmiddels is de boter een bijproduct geworden van de Boeren-Leidsekaasbereiding. Alleen leden van de Vereniging van Boeren-Leidse Kaasmakers mogen het merk met de gekruiste sleutels aanbrenge op hun 30+ Boeren-Leidsekaas; het is een teken van echtheid. In 1997 heeft de Europese Unie de Beschermde Oorsprongsbenaming verleend aan de Boeren-Leidse met sleutels. Dit betekent dat de productie en herkomst wordt gecontroleerd. Dit is een extra garantie voor de consument dat het hier gaat om een exclusief streekproduct van hoge kwaliteit.

Eigen specialiteit

De route start aan de Zijldijk langs de Kager Plassen en loopt vervolgens langs verschillende kaasboerderijen in dit waterrijke gebied. Zoals zal blijken liggen sommige bedrijven op een eiland, andere bedrijven liggen met de voorkant naar het water en de achterkant naar de weg. Dat komt omdat ze nog niet zo lang geleden op de weg aangesloten zijn.

Iedere kaasboerderij heeft zo zijn eigen specialiteit en ook de smaak van de boerenkaas verschilt van bedrijf tot bedrijf. Dit hangt samen met specifieke omstandigheden zoals veestapel, grondsoort en grondwaterstand. Waar verschillende grassen en kruiden groeien proef je dit terug in de smaak van de kaas. De boeren en boerinnen vertellen u graag meer over het kaasmaken en de achtergronden van de kaasmakerij.

Naast kaas heeft het gebied natuurlijk meer te bieden aan streekproducten. Bij de Landwinkels is een breder assortiment verkrijgbaar. Daarnaast zijn er volop mogelijkheden voor een stop en rustpauze bij de bedrijven, om van het landschap en de omgeving te genieten en om te mijmeren over de lange weg die de Leidse kaas vroeger aflegde tijdens de verre tochten van de Nederlandse handelsvloot.

Leiden

Leiden, ook wel sleutelstad genoemd vanwege de twee sleutels in het wapen, kreeg in 1266 stadsrechten. Het ontwikkelde zich met zijn bloeiende lakennijverheid tot een van de grootste steden van het gewest Holland. In 1572 koos de stad de zijde van Willem van Oranje in de Tachtigjarige Oorlog tegen de Spanjaarden. Die belegerden de stad in 1574. Nadat dit beleg was afgeslagen – het Leidens ontzet van 3 oktober 1574 – kreeg de stad in 1575 als beloning de eerste universiteit van de Noordelijke Nederlanden. Leiden heeft vele bezienswaardigheden, zoals de Waag (1657), de Pieterskerk (1390) en de Burcht (1203).

